

Wereldmuziek of volksmuziek, Törf maakt beide

Eddy de Jonge

Aanstaande zaterdagavond wordt de K. ter Laan Pries in Hoogezand uitgereikt aan Törf. Rond 1975 is de Groningstalige muziekgroep Törf opgericht. Bijna al die jaren heb ik het grote geluk gehad lid van dat gezelschap te mogen zijn. Nu al meer dan 22 jaar hebben we in alle mogelijke dorpshuizen en achterafzaaltjes in de provincie gespeeld.

De K. ter Laan Pries is vernoemd naar de Groningse duizendpoot K. ter Laan. De man werd vooral bekend door zijn Groninger Woordenboek en doordat hij de eerste socialistische burgemeester van Nederland werd in Zaandam. Ter Laan was het typische voorbeeld van een popularisator van de streektaal. Hij verzamelde volksverhalen, organiseerde Groninger verenigingen, redigeerde tijdschriften, gaf lezingen en deed nog tientallen andere dingen die iets met Groningen en het Gronings te maken hadden. De jury van de 'Pries', die jaarlijks toegekend wordt aan een persoon of een instelling die zich inzet voor de Groninger cultuur, is van mening dat Törf nogal wat 'uut stro zet het': „Törf het t veurnkander kregen t Grunnegs in n braider koadter te ploatsen as Stad en Omme-laand allain". Men spreekt zelfs van universele, wereldwijde melodiën en instrumenten. Dat is nogal wat, we waren het onszelf niet eens bewust. In elk geval is het mooi gezegd en u begrijpt dat wij uitermate tevreden achterover

leunden na het horen van die fraaie woorden.

Een en ander gaf mij aanleiding om eens na te denken over de relatie die Törf al die jaren heeft gehad met de zogenoemde 'Groninger beweging', die groep mensen en instellingen die zich sterk maken voor het behoud en popularisering van de Groninger streektaal. Toen Törf werd opgericht stond de interesse voor de streektaal (toen nog 'dialect') op een laag pitje. Bijna alle nu min of meer bekende Groninger schrijvers, dichters en muzikanten waren hun activiteiten toen nog niet gestart. De massale bijeenkomsten van t Grunneger Bouk waren nog op komst. Wij, nog geen twintig jaar, kenden alleen de namen van Simon van Wattum en Jan Boer. We gingen Groninger teksten gebruiken omdat we geïnteresseerd waren in de eigen muziektraditie. Het geluid van Törf, door de jaren heen vooral bepaald door Nederlandse en Vlaamse doedelzakken, accordeons, gitaren en de stem van zanger Henk 'Törf' Scholte, was voornamelijk gebaseerd op de traditionele Groninger volksmuziek. In feite is er door de jaren heen door de vele Groningstalige muzikanten weinig gebruik gemaakt van de aanwezige bronnen, ondanks het werk van Ate Doornbos en

onderwijsinspecteur P. Groen. Het werk van Doornbos ligt onaangeroerd in het Amsterdamse P.J. Meertensinstituut (Nederlands bekendste wetenschappelijk instituut sinds de boeken van Voskuil) en de verzameling van Groen is vastgelegd in het unieke 'Grunneger Zangboek'. Het 'Zangboek' van Groen, al uitgegeven in 1930 als een van de eerste regionale liedverzamelingen in Nederland, is een schitterende verzameling traditionele liederen en nieuwe stukken uit de jaren twintig. Törf heeft daar jarenlang uit geput en dit gecombineerd met nieuw stukken door gebruik te maken van Groninger poëzie.

Voornamelijk gedichten van Simon van Wattum, Hans Élema en Jan Boer werden van muziek voorzien en op het programma gezet. Deze combinatie, met vaak niet alledaagse melodieën, bleek vooral interessant voor een wat kleinere groep, voornamelijk afkomstig uit de wereld van de volksmuziek. In de loop van de jaren tachtig werd de belangstelling uit de 'Groninger' hoek groter. Dit had ales te maken met de massale interesse voor alles wat Gronings was. De Groninger taal, cultuur en identiteit waren hoog op de politieke agenda beland. Ve-

len gingen zich actief met het Gronings bezighouden als schrijver of muzikmaker. Een aardig voorbeeld daarvan is Ede Staal, die voor zijn 'Groninger' carrière voornamelijk Engels zong. De meer populaire muziek van Ede, en later ook de Tuutjeflooters en Wia Buze, wist vooral het grote publiek te boeien.

Törf bleef, tot onze eigen grote tevredenheid, enigszins in de marge meelopen. Wel hebben individuele leden van de groep regelmatig meegewerkt aan 'meertmoand-dialectmoand' van de Stichting Kostverloren. Vooral de onnavolgbare gebroeders Ridderbos hebben steeds weer klaargestaan op humor-avonden, koffiemorgens en -middagen met 'Grunnegs klas-siek'.

Momenteel blijkt er weer, vooral bij jongeren, grote interesse te zijn voor traditionele volksmuziek en folk. 'Wereldmuziek' of 'muziek met wortels' wordt dat nu blijkbaar genoemd. Hoe je het ook noemt, voor Törf maakt het weinig uit.

We treden net als twintig jaar geleden weer op op volksmuziekavonden, maar zullen tevens een Simon van Wattum-programma voorbereiden voor de volgende 'meertmoand-dialectmoand.' En dat nog wel, na 22 jaar, met de K. ter Laan Pries.

Eddy de Jong is adjunct-directeur van het Groninger Museum.

98 23-9-97